

HAITZULOAREN ALE GORRIA

Nahia Iturbe Orbegozo

Tolosa

Kareharriak bere burua hermetikotzat zuen, baina denboraren joanean, euri azidoak nahieran maiztu du: zulatu, larrutu eta harpe bilakatu. Gura hutsean geratu zitzaion konponbidea izan zitekeen ekdisia. Zenbaitek honen guztiaren eragilea autodefentsa-mekanismoaren ukazioa izan dela esango du. Geldirik egoteak ere higituko du bat.

Muga-egun jakinik gabe, zoruan eserita daramatzat ene bizitza zedarritu dezaketen denbora-unitate guztiak. Gorputza eta lurra; beroaren eta orekaren arteko elkartrukea: entropia. Betidanik iruditu izan zait sumisioan harrapatuta dagoela orekaren orratza. Giroskopia oreka-egoerara itzultzen bada ere, lotzen nauten kateek ez didate joana ahalbidetzen. Agorafobia-sintomen hastapena eta desoreka.

Lantzean behin, lasterka arituko banintz bezala, eta txandakako urratsen segida egingo banu bezala, bihotzaren taupadak bizkortzen eta hatsa ahitzen hasten zaizkit. 154 gmo. Izerdi-tantek gazitasuna ematen diote aireari. Bide batez, zeinen politak diren airean lebitatzen dabiltzan partikulak!

Nire aldamenekoak ere, estuntzaz lotuta dauden horiek, gogoetaren basabide tristan murgilduta daude. Huts-minaren aurkako erresistentzia da geurea: minak erantzten saiatu eta haiek gu biluztea.

Lepoko kateak ez didanez ikusmira zabalagoa aitortzen, erretinan proiektatzen zaidan kobako horma da, jaiotzez, nire errutina bakarra. Tarteka, iluntasun-eskualde gisa izenda daitezkeen itzalak begiets daitezke bertan. Gris-eskalaren aliatu sekretuak diren siluetekin batera, zurrumurru errimea entzuten da.

Paisaia bakan horren monotoniak itzalen inguruan eztabaidatzeko aukera ematen digu; haien aldaketen eta mugimenduen inguruan espekulatzekoa. Norbanako bakoitzaren irudimen-munduak harritzen nau maiz. Niretzat x dena, bestearentzat z da; eta hirugarrenarentzat, aldiz, a da. Segidak horrela jarraitzen du, ezezagun-gatibuen erlazioa amaitzen den arte.

Gauaren inguruko mintzo poetikoen eta ondokoen loaren ingurukoak izan behar zuten hurrengo lerroek. Ez diet aipamenaz gain beste ezer eskainiko; izan ere, kateetatik askatzea lortu dut.

Astiro zutitzean, min eman didate artikulazioek. Artrosiaren lehen abisua izan da. Zurruna bezain hauskorra naiz; zure amak inoiz gutxitan erabiliko duela jakin arren, mimo handiz gordetako baxera bezalakoa.

Pauso leunez higitzeari ekin diot. Habitatzen nuen espazioari perspektiba gehiagotatik begiratzeari, estekatuta geunden arrokoz haratagoko bidea dagoela jabetu naiz. Bizitza osoaren zentzua

hankaz gora joan zait, gure ustezko errealtatea ez baitzen horren errealista.

Pixka bat aurrerago joan, eta harri tartean ezkutu naiz. Etengabeko mugimendua duen argi gorritza dago bidearen ertzean. Zinez, hipnotizatzailea da haren edertasuna. Antzematea lortu ez dudan zer-bait bota du gizon batek bertara. Suntsitu egin da, eta airea estali duen atmosfera moduko bat eratu du. Begiak igurztera behartu nau beranduago kea zela jakingo nuenak. Arnasa mehatxatu dit, baina ez itotzeko lain.

Bertara jaurtitako guztia erreko balu, estetikoa izateaz gain, praktikoa litzateke. Nik subkontzientea iraitziko nioke, haizeak daramatzen errauts beltza bilakatu dadin. Hauts beltzezko orbana beste norbaitengan barneratzean, horrek bai, arnasa ezeztatu diezaion. Niri, behintzat, ez zait erruduntasun-hautsik geratuko.

Gizon gehiago etorri, eta bakoitzak lurrean pausatutako objektu bana hartu du. Gizakiaren asmakizunik behinenaren aurrean jarri, eta txotxongiloak bailiran mugitu dituzte, presook ikusten genuen horman islatuz. Ateratako soinuek oihartzuna eragin dute koban.

Ahoa erabat idortu zait, listua tragatzea ezin izateraino. Ez nekien egundaino gorpuzteek gainezka egin zezaketarik.

Artean, pentsamenduaren logikaren arabera ebazten nuen guztia. Egiaren bidez, arrazoibidea bilatzen nuen. Hala, egiazat genituen itzalak, gure errealtatea bihurtu genituen. Orain, ordea, bistakoa da ezjakintasunean eta engainuan bizi izan garela. Egiazki, hartara kondenatuta geunden.

Arian-arian, bide aldapatsutik gora joan naiz gizonen ez ikusteko moduan. Malkar batean nagoe-la, eskuan ebaki bat egin dut. Apenas ohartu naiz, utzitako arrastoa sumatu dudana arte. Uste dut, odolaz gain, antolatuta neukan ordena pertsonal apur hori ere isuri dudala.

Koherentzia guztiak desbideratuta, neure burua automatizat hartzen hasia nago dagoeneko. Literalki eta figuratiboki, galduta. Noizbait entzuna nuen: «Nora doan ez dakiena beste nonbaitera ailegatuko omen da». Galduta dagoena ere bai? Nora doa, baina, galdutakoa?

Zilegi da haitzuloa irteerarik gabeko *scaferooma* izatea. Eskura dudana denboraren oren bat ingurukoa izan beharrean, bizitzak beste izatea. Pistak aurkitzen joatea, loturak sortzea, harik eta, etsi eta bertan usteldu arte. Dena den, irteeradun *scaferooma* taxutu du hasieran aterabidetzat hartu dudana eta, gero, ihesbide bilakatu den pareko zuloak. Norabidegabe; beraz, honaino hel daiteke.

Itsumustuan, gama-izpiek bortizkeriaz kolpatu dizkidate ilunpera egokitutako begiak. Dosi metagarri altuek DNAREN aldaketa desafiatu ei dute. Hori ere gezurra izango delakoan nago. Aurpegia zimurtu eta, apika, argira ohitu zait ikusmena. Hai-ze-ufadak ileak harrotu dizkit. Usaina desberdina da. Zarata ere bai. Nahi bestean mugi naiteke. Askatasun gosegarria da.

Ibilera leunari berriro heltzean, kanpoko beste errealitate bat hauteman dut. Erretinan lehen aldiz proiektatu zaizkit: arbolak, errekek, zerua, gizakiak... Lehenik, horien itzalak; gero, horien

uretako islak; eta ondoren, aurrez aurre, zuzenean ikusi ditut.

Kobako gris-tonalitateen gaindi, polikromiaren berri jakitean, apurka-apurka, zirkulu kromatiko osatzen hasi naiz: magenta, horia, ziana... Kolo-reak ez dira denbora orotan berdin hautematen. Eguerdiak zein ilunaurreak, esaterako, baldintzatu dezakete hori. Niri bost. Leiar optikoak jantzita ere, daltoniko izaten jarraituko dut.

Azken batez, eguzkiari begietara so egiteko adorea izan dut; etorkizunean, «Ongiaren ideia» izendatuko duten ekintza. Une honetan izozkia naiz. Eguzkiak edota sentimendu-gaindosiak urtzen duen izozkia.

Mundu hau ederragoa, perfektuagoa, zuzenagoa eta errealistagoa iruditu zait. Gizonek islatutako objektuen inspiraziozkoa-edo. Egoismo etikoa baztertzeko asmoz, haitzulora itzultzea erabaki dut. Ki-deak kateetatik askatu eta mugiarazi nahi nituzke. Odol-arrastoei segika mundu materialaren berri izan dezaten; eta instant batean, eguzkiaren berotasunak gorputzeko tenperatura bost gradu igo diezaien.

Makurtu, eta zulotik sartu naiz barrenera. Segituan, ia ahuspez erori naiz, harri batekin estropezu eginda. Beldur nintzen ez ote nituen lagunak bilatuko, baina jada sikatutako odol-tanten lorratzek, Hanselen eta Gretelen moduan, gidatu naute.

Gizonak joanak dira dagoeneko. Lurrean atseden hartzen jarri dituzte objektuak. Azkenaldian ez bezala, identifikatzeko gai naizenak. Lehengo sua, txingarra da orain. Lehengo kea, biriken apopiloa

da orain. Denboraren dekadentziaren biktima xumeak.

Emandako pauso guztiak desegin ditut, eta ki-deak lotuta dauden harrira heldu naiz. Aurrean duten paretari begira daude. Haien gogoak imaginaziozko erbestean jarraituko du, segur aski.

Jazotako guztia esaten ez badiet, eserita eta gezurak onartzen jarraitu beharko dugu. Isilik egotea suntsipena saihesteko metodoa balitz, metodoak berak suntsituko ninduke. Alabaina, zenbaterainokoa da komenigarria gauzen berri izatea?

Egia: jakingura, iraungitze-data igarotakoan ase nahi izaten dugu sarri. Beste egia bat: koldarkeria ere jakingura asetzeko aukeretako bat da.

Zaila izaten da norberaren baitan errefuxiatutako urduritasuna kontrolatzea. Horregatik, hitzez hitz, diskurtso argi eta zehatza osatu dut. Lehen hitza da zailena beti. Kideak agurtzearekin batera, hartutako lan guztia pikutara joan da, inprobisaziora jo baitut. Uneko asmamena izan bada ere, ongi moldatu naiz.

Azaldu diet su aurrean, gizon batzuek mugiarazitako objektuen ondorio direla sortzez ikusi ditugun itzalak. Objektu horiek kobazulotik kanpo dauden gauzetan oinarrituta daudela, irudia ez dela beti laua... Eguzkiaren nolakotasunen berri ere eman diet.

Barrenak hustuta, haien erantzunaren zain geratu naiz. Berriro ere taupadak azkartu zaizkit: 156 gmo. Elkarri begiratu diote. 159 gmo. Erabateko isiltasuna. 160 gmo. Bi munduren arteko guda apokaliptikoa dirudi. 161 gmo. Haien barre ozenek isiltasuna apurtu dute.

Badakit, leizean sartzean, eguzkiaren argitara ohitutako begiak itsutu zaizkidala; eta badakit trakets bihurtu naizela iluntasunean; eta badakit gizakia ezezagunaren beldur dela; eta badakit inork ez didala sinetsi; eta badakit barre egitea terapeutikoa dela.

Presoek adimen hutsala izango dute, iruzurra-
ren burbuilan jarraituz gero. Esperientzia eta per-
tzeptzio sentensorialaren bidez, ezagutza eta gaita-
sunak bereganatu ditzakete, baina eserita egotea
errazagoa da. *Tabula rasa* egoeran diraute egun; ni,
berriz, eklektiko bihurtu naiz.

Kateak askatu, eta nik egindako prozesu bera egi-
naraziko diedala erabaki dut. Era horretan, «arbel
hutsa» zirriborroz beteko zaie, esperientziak eta
zentzumenek arreta handiz trazatutako zirrimarra
abstraktuetan.

Kateak askatzearekin batera, jarraitzeko esan
diet. Ahapeka hitz eginez iragan dute bidaia erdia.
Halako batean, lurrera jauzi naiz. 48 taupada mi-
nutuko. Gutxi, oso gutxi da hori. Ez dakit zenbat
denboran egon naizen etzanda. Burua umel sentitu
dut, baina ez da izerdia. Odola da. Burura jaurti-
tako harri batek jariarazi didan odola.

Gizakia egiaira heltzean, hiltzera zigortua izan
da historian zehar. Baieztutakoa zalantzan jartzea
praktika galbidetsu nahiz arriskutsua da. Ezagutara-
zi nahi izan digutena dugu egiaztat. Gizonek gure-
tzat hala izatea nahi zutena bilakatu dugu gure egia.

Ezagutza berriak geureganatzea onartzen da, bai-
na ezagut daitekeen hori xehe-xehe neurtuta dago.
Gizakiak kontrolagarria izan behar du, bere kabuz

pentsatzeko ezgauza. Horregatik, baten bat egiara heltzen bada, hil egin behar du. Lan hori ez dute gizonak hartuko; izan ere, bere kideek eraillko dute.

Presoak bizitzaren galeraren errudun izateko gai dira; are gehiago, izateko prest daude. Bakoitzak harri bana hartu, eta nire inguruan korro bat osatu dute. Herio-usain sarkorra dario harpeari.

Justizia poetikoak zutiaraziko ninduen, eta amaiera neure garaipena zatekeen. Gaiztoek merezitako zigorra jasoko zuten eta handik aurrerakoa zoriontasuna izango zen. Terapeutikoak diren algara horietaz gainezkatutako zoriontasuna.

Justizia hark soilik berrituko lidake bizirik irauteko gai naizen ustea, baina ez da horrela gertatuko.

Banan-banan jaurti dizkidate harriak. Indar handiz kolpatu naute. Odola eta negar-malkoak nahasi dira kareharriaren gainean. Nahasketa hori ez da euri azidoa bezain arriskutsua. Hil naizela jabetu diren arren, bakoitzak beste harri bana bota dit. Suaz gain, harriek ere suntsi dezakete bat.

Atzera, betiko tokira joateko bidea hartu dute. Bakoitza bere tokian jesarri, eta elkarri kateak lotu dizkiote. Ezertxo ere gertatu izan ez balitz bezala, berriro ere gizonak etortzen direnean, itzalen itxuraz eztabaidatzen jarraituko dute.

Egunen batean, baliteke nor edo nor kateetatik askatu, eta bidea zeharkatzeko kuraia izatea. Behin mundu sentigarria ezagututa eta egoismo etikoari muzin eginda, bertan geratuko da, eta eguzkiaren azpian eguzki-panelak jarriko ditu.

Hau guztia gertatzen bada, besteren batek engaina dezan onartuko du.